

## ХАРАКТЕРИСТИКА НА МУЗИКАЛНО-СТИЛОВИТЕ ОСОБЕНОСТИ НА МА СИЦИН В ПРОИЗВЕДЕНИЕТО МУ ЗА ЦИГУЛКА „НОСТАЛГИЯ“

У Бо

### Резюме:

В статията се анализират някои от стиловите характеристики на Ма Сицин – един от основоположниците на китайската цигулкова школа. За основа на анализа е взето произведението му „Носталгия“ – за цигулка и пиано, композирано през 1937 г. – ранният му творчески период. Открити са стиловите влияния, преди всичко на френския импресионизъм, в резултат от годините на обучението му във Франция. В същото време, произведението „Носталгия“ демонстрира особеностите на мисленето на композитора и неговите подходи в преплитането между западното и националното.

### Ключови думи:

Ма Сицин, цигулка, композиторско творчество, Носталгия.

### Abstract:

*The report examines the issue of implementing „non-traditional“ children’s musiThis article analyzes some of the stylistic characteristics of Ma Sicong, one of the founders of the Chinese violin school. The basis of the analysis is his work Nostalgia, for violin and piano, composed in 1937, his early creative period. The stylistic influences, primarily of French Impressionism, resulting from his years of study in France are highlighted. At the same time, the work Nostalgia demonstrates the peculiarities of the composer’s thinking and his approaches in the interweaving between the Western and the national.*

**Keywords:**

Ma Sicong, violin, composition, Nostalgia.

Ма Сицин 马思聪/1912-1987/е един от най-видните представители на цигулковата школа, чиято изпълнителска, педагогическа и композиторска дейност обхваща повече от половин век – от началото на 30-те години на XX век до неговата кончина. През 1928 г. той завършва консерваториите в Нанси и Париж, а на следващата година се завръща в Китай, а през 1938 г. основава Южнокитайската консерватория в Хонгконг. След основаването на КНР ръководи различни консерватории и оркестри в страната /Шанхай, Тайбе, Тянцине, Нанкине и Пекин/. През 1966 г. той попада под ударите на Културната революция. Забранена му е всякаква изпълнителска и преподавателска дейност в това число и изпълнението на неговите произведения, поради което той се принуждава избяга в Хонгконг, откъдето емигрира в САЩ. През 1985 г. Ма Сицин е реабилитиран, но независимо от това, той повече не се завръща в Китай, поради влошеното си здравословно състояние. До средата на 60-те години на XX /културната революция/, Ма Сицин е считан за една от най-влиятелните личности на Китайската музикална култура.

Ма Сицин твори както в крупните жанрове – опера, балет, кантата, така и в камерно-инструменталните и вокални, но основният дял от неговото творчество е предназначено за цигулка – концерти, поеми, рапсодии и сюити.

Произведението Носталгия /1937/ принадлежи към ранния творчески период на Ма Сицин, написано в един период, който оказва силно влияние върху творческото мислене на композитора. Това е началото на китайско-японската война, предизвикала напускане на домовете и масова миграция. Семейството на Ма Сицин също е принудено да напусне родният си дом.

Може да се приеме, че това произведение поставя началото на носталгичната линия в творчеството на Ма Сицин - която заедно с лирическата,

ще се превърне в отличителен знак на цялата му творческа дейност. Особеното в произведението е, че тази линия е проявена чрез темата за природата. В този смисъл, китайско- японската война задава една от най- характеризиращите черти на творчеството на Ма Сицин, а конкретното произведение впоследствие се превръща в химн на китайските емигранти, като по този начин му донася национална слава, защото „считава историята на копнежа по далечната родина в един прекрасен звуков пейзаж, почти визуални видим пейзаж на родния край, на любовта и пиетата които композитора носи в себе си през целият си живот“ (Lun 2021: 5).

В това произведение импресионистичното влияние е много силно изразено /поради обучението му във Франция/, но в стилово отношение се открива промяна от по-ранно композираните произведения, свързана със стремежа му към по-явно обвързване с традиционната музика, намиращо израз в използването на такива композиторски техники, чрез които да имитира или да се доближи до звучността на определени традиционни инструменти. Това е постигнато чрез интонационно-ритмическите особености на мелодическото изграждане и дори чрез търсене на звукоизобразителност.

Характерно за ранният творчески период на Ма Сицин е използването на народни мелодии, които в началото се заявяват в непроменен вид или с незначителна промяна и впоследствие се разработват. В „Носталгия“ за тема на произведението е използвана народната песен „Конче тича по стената“ /城墙上跑马/, в която са променени ритмически началните тактове на двете полуизречения. По този начин подсилва значението на пунктирания ритъм, като двигател на развитието, но това по никакъв начин не променя лиричният и повествователен характер на мелодията, характерен за вътрешномонголските народни песни.

Произведението е в сложна триделна форма и подобно на произведенията, написани до момента, , първият дял е винаги по-разширен – съставен от три дяла /a, b, a1/, приключващ с пълна каденца в основната тоналност, изпълняваща ролята на експозиция. В основата на развитието на тематичния материал е залегнал вариативният принцип /единототличителните белези в ранните произведения на Ма Сицин/, при което темата се появява неколкостранно и това придава на изложението определена свобода, а полифонизирането на изложението посредством имитациите на характерната синкопирана ритмическа група в песента подсилва повествователния характер. Средният дял е контрастен по своя характер и тук се наблюдава

придържане към изразните средства на европейския романтизъм, чрез двугласа, предимно от терци и сексти, чието свободно движение се прекъсва единствено от раздвижения двуглас с доминантова функция.

Подобни решения в романтически стил се откриват и в партията на пианото, в която е застъпена звукоизобразителността, имаща отношение към изграждане образът на природата. От една страна – чрез мелодическите фигурации в лявата ръка, наподобяващи звукът на течащата вода на поточето, а в дясната своеобразният диалог от чуруликането на птиците. А функцията на дългите педални тонове в баса е свързана с успокояване /възпирането/ на движението. В стилистично отношение средният дял на „Носталгия“ напомня за Шуберт и неговата „Фантазия“ за цигулка и пиано.

За промяната на характера в средния дял допринася смяната преди всичко темпото и редуването на мажорни и минорни акорди в акомпанимента, съчетани с мелодически фигурации, при което се постига една своеобразна симбиоза между пентатоничната мелодия и европейската хармония. И тук, отново се открива връзката с Дебюси по отношение търсенето на такова хармоническо оцветяване, което да внесе по-особен колорит в изложението. Пунктираният ритъм придобива по-активна функция, която придава вече определен танцуваелен характер на целият среден дял. Всичко това води до промяна на меланхоличното настроение и би могло да се възприеме като израз на копнежа за завръщането в родния край.

Може да се приеме, че още в ранните си произведения Ма Сицин утвърждава своя философски възглед за живота, а именно, че въпреки проблемите, човек не трябва да губи своята надежда.

По отношение на цигулковата техника, това произведение се отличава от „Приспивна песен“. Налице е търсенето на още по-тясна връзка с техниката на изпълнение на народните струнни китайски инструменти и преди всичко Huqin /胡琴/, отново кореспондиращ с глисандиращото изпълнение, особено силно проявено в двугласа в средния дял, което поставя определени проблеми, отнасящи се до позицията на пръстите и използваните струни за постигането на легатовата артикулация, водещо до затруднения в изпълнението, но провокирано от търсенето на звуково съответствие със съответния народен инструмент. Към това можем да причислим и значително по-богатото орнаментиране в сравнение с по-ранните произведения, а именно пресечените и двойните форшлази /с тонове на интервал терца/.

В третия дял отново се връща меланхоличното настроение, което от феноменологична гледна точка би могло да се възприеме като връщане в реалния свят. В структурно отношение, това е подготвено от разширен преход от 13 такта, отново напомнящ за романтиците, а постепенното изсветляване на звука чрез движението на мелодическата линия от първа към трета октава по изключителен начин подсилва експресията и подготвя появата на темата, но вече октавното повишена, което в съчетание с глисандирането, води до нова емоционална плоскост, възприемана като своеобразна сплав между надежда и меланхолия. Вероятно по този начин Ма Сицин е искал да покаже, че независимо от страданието, надеждата не трябва да напуска човека. И всичко това отвежда до финалния, звуково нестабилен дисонантен акорд в края на произведението. Той е подготвен от кратко заключение, в което Ма Сицин имитира изпълнението на Erhu /二胡/ върху струни «сол» и «ре», интонационно близки до средния дял на произведението.

Двойното заявяване на интонационното ядро в предпоследният такт носи активен характер, отвеждащ в заключителния акорд. И може да се приеме, че именно тук, тези два последни такта символизират неугасващата надежда.

И в това произведение /подобно на «Приспивна песен»/ е налице търсенето на темброво оцветяване, постигнато чрез хармонията и звуковото съответствие с изпълнителската народна традиция, а в структурно отношение, Ма Сицин продължава да се придържа към ясните и оформени структурни членения. По отношение на тембъра, още в самото начало на «Носталгия», Ма Сицин е отбелязал изпълнението върху струна D, именно поради търсенето на мек и кадифен тембър на звука, сходен с този на инструмента Erhu.

В този смисъл, би могло да се приеме, че в определена степен /макар и минимално изразено/ се открива сходство със стила на Б. Барток по отношение търсенето на начини за имитиране на народни инструменти и всичко това се възприема не само от гледна точка на стремежът му за интегриране на традиционната китайска музика с особеностите на западноевропейската музикална традиция, но и като стремеж към търсенето на нови изразни възможности на цигулката, придаващи характерен национален звуков колорит. Симбиозата между цигулката и традиционните инструменти според Li Yan Long поражда „интересен и конструктивен диалог“ (Lun, цит. съч: 5).

Като цяло, ранният творчески период на Ма Сицин е под силното влияние на западната музикална култура и преди всичко на френския импресионизъм, в търсенето на колористична хармония, изключително под влиянието на Дебюси. Отслабването на функционалната и засилването на колористичната хармония подпомага Ма Сицин при разработването на народните мелодии и интегрирането им със западните композиционни техники.

В структурно отношение, Ма Сицин третира формата по-свободно, като винаги повторенията на дяловете са вариативно представени. И това е продиктувано от особеностите на изграждане на традиционната китайска музика. Средният дял е винаги разширен и много често в него се откриват сонатните принципи на разработка. Неведнъж той е споменавал, че „От моя опит стигам до заключението, че човек не трябва да се придържа твърде педантично към определени форми. На пръв поглед хаотичните форми се оказват най-добрите... Моят опит е, че трябва да се стремиш към музикално разнообразие, затова добавям нови елементи към всяка форма“ (樊, 2003:8-16). По този начин, Ма Сицин винаги се е стремил да „експериментира“ , синтезирайки в едно различни форми.

Цигулковото творчество на Ма Сицин по своята същност представлява интересен феномен от гледна точка на осъществяването на межкултурен диалог, между Изтока и Запада. Стилът му еволюция се характеризира с постепенен синтез на националното с различни световни тенденции в развитието на музикалното изкуство. Силно влияние върху идейно-естетическите му концепции оказват социо-културните сбития в Китай / китайско-японската война, основаването на КНР и Културната революция/, но въпреки трудностите, съпътстващи живота на Ма Сицин, неговото творчество, като цяло е дълбоко жизнеутвърждаващо, с вяра и поглед, насочен към светлото бъдеще, към разкриване на неповторимата красота на Китай и неговите музикални традиции.

Умението да съчетава китайската национална музикална традиция, развиваща се векове наред и представляваща по своя характер едно относително самостоятелно явление в музикално и философско-естетическо отношение с различни западни музикални явления, поставя Ма Сицин на едно от челните места в музикалното и културно развитие на Китай.

### Литература:

Lun 2021: Li Yan. Ma Sizong's violin work in context artistic and aesthetic trends and artistic directions of the twentieth century. – In: International Journal of Innovative Technologies in Social Science. 1 (29). Warsaw, RS Global Sp. z O.O., 5.

樊, 2003: 樊祖荫. 马思聪晚期小提琴作品中的和声技法—以四部小提琴曲为例. 中央音乐学院学报, 2003年第 2期. 8–16. [Fan Zuyin, Harmonichni tehniki v kasnite tsigulkovi tvorbi na Ma Sicong, Pekin, Tsentralna musikalna konservatoria, T. 2, 2003, 8-16. ]

### Данни за автора:

Ну Во, докторант в катедра „Музика“ при ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград. Завършил цигулка в Музикалната консерватория „Л. Д’Ануцио“, Италия. Работи като музикант в Ксижианг, Китай.